

Súd: Krajský súd Žilina
Spisová značka: 15CoP/223/2024
Identifikačné číslo súdneho spisu: 3124201276
Dátum vydania rozhodnutia: 29. 05. 2025
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: Mgr. Silvia Tisová
ECLI: ECLI:SK:KSZA:2025:3124201276.1

Uznesenie

Krajský súd v Žiline, ako súd odvolací, v senáte zloženom z predsedníčky senátu Mgr. Silvie Tisovej a členov senátu JUDr. Táne Rapčanovej a Mgr. Petra Straku, vo veci starostlivosti súdu o maloleté dieťa: A. B., nar. XX.XX.XXXX, zastúpený kolíznym opatrovníkom Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny Trenčín, dieťa rodičov: matka C. D., nar. XX.XX.XXXX, trvale pobytom B. XXX/X, E. F., t. č. B. XXX/X-XX, E. F. a otec A. B., nar. XX.XX.XXXX, trvale pobytom B. XXX/XX, E. F., t. č. Ústav na výkon trestu odňatia slobody, Gucmanova 670, Leopoldov, za účasti osoby, ktorej je maloleté dieťa zverené do náhradnej osobnej starostlivosti: B. G. H., nar. XX.XX.XXXX, trvale pobytom I. XX/X, J. K., o úpravu styku starej matky s maloletým dieťaťom, na odvolanie B. G. H. proti rozsudku Okresného súdu Trenčín č. k. 35P/20/2024 - 68 zo dňa 09.09.2024, takto

rozhodol:

Rozsudok súdu prvej inštancie zrušuje a vec mu vracia na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

odôvodnenie:

1. Napadnutým rozsudkom Okresný súd Trenčín (ďalej aj „súd prvej inštancie“ alebo „prvostupňový súd“) rozhodol nasledovne:

Stará matka maloletého je oprávnená stretávať sa s maloletým A. každú párnú sobotu v čase od 10.00 hod. do 17.00 hod.

B. G. H. je povinná maloletého na styk so starou matkou riadne pripraviť a priviesť do miesta bydliska starej matky. Stará matka po ukončení styku maloletého odovzdá B. G. H. v určenom čase v mieste bydliska B. G. H..

B. G. H. a stará matka maloletého dieťaťa sú povinné, v prípade, že sa stretnutie zo závažných dôvodov nebude môcť uskutočniť, oznámiť druhej strane túto skutočnosť najneskôr 24 hodín pred začiatkom styku, inak bezprostredne potom, čo vznikne dôvod, pre ktorý sa stretnutie nebude môcť uskutočniť. Stará matka maloletého má v takomto prípade právo na náhradný termín styku s maloletým dieťaťom v rozsahu zodpovedajúcom stretnutiu, ktoré sa z titulu dôvodných prekážok neuskutočnilo.

Týmto sa v časti úpravy styku starej matky s maloletým zmeňuje rozsudok Okresného súdu Považská Bystrica č. k. 7P/72/2019-36 zo dňa 26.02.2020.

Žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania.

2. Prvostupňový súd pri rozhodovaní aplikoval ust. § 25 ods. 1 - 5 a čl. 5 zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „Zákon o rodine“), čl. 3 ods. 1, čl. 6 ods. 2 a čl. 8 ods. 1 Dohovoru o právach dieťaťa a § 116 Občianskeho zákonníka.

3. Súd prvej inštancie mal vykonaným dokazovaním za preukázané, že otec maloletého („mal.“) dieťaťa, ktorý je vo výkone trestu s predpokladaným prepustením v roku 2029, z uvedeného dôvodu nemôže zabezpečiť styk maloletého so svojou matkou (starou matkou). Poukázal na to, že stretávanie maloletého so starou matkou v širšom rozsahu, ako tomu bolo doposiaľ, odporučil aj odborný tím, avšak bez

prespávania maloletého v jej domácnosti. Vo všeobecnosti uviedol, že starí rodičia majú vo vývoji detí nezanedbateľné miesto, konštatujúc, že maloletý sa so starou matkou stretáva už od útleho detstva a má ju rád. Považoval súčasnú úpravu ich styku pre zlepšenie a prehĺbovanie ich vzťahu za nedostatočnú s tým, že táto sa už v minulosti domáhala rozšírenia styku. Mal za to, že je v záujme maloletého lepšie poznať starú matku, stretávať sa s ňou v prirodzenom prostredí, za podmienky, že táto nebude zasahovať do výchovy B. G. H. (ďalej len „náhradná matka“), ktorá poskytuje maloletému náhradnú osobnú starostlivosť, nebude kritizovať jej výchovné postupy a kvalitu opateru, ale hlavne, aby medzi ňou a náhradnou matkou nedochádzalo ku konfliktom. Prihliadol na argumenty náhradnej matky, podľa ktorých je v záujme maloletého nevyrastajúceho ani s jedným z rodičov, aby sa so starou matkou stretával.

Stretávanie upravil dvakrát do mesiaca každú párnú sobotu od 10. hod. do 17. hod. s tým, že náhradná matka privedie dieťa do miesta bydliska starej matky a táto ho po ukončení styku odovzdá v mieste bydliska náhradnej matky. Pri uložení tejto povinnosti náhradnej matke zohľadnil tú skutočnosť, že stará matka za maloletým dochádza vlakom, resp. autobusom a musí prestupovať, O náhrade trov konania rozhodol podľa § 52 CMP.

4. Proti tomuto rozsudku podala v zákonnej lehote odvolanie náhradná matka namietajúc, že styk so starou matkou, dovtedy upravený v piatok v párnom týždni v čase od 10. hod. do 12. hod. za jej prítomnosti v priestoroch Interiérového zariadenia pre deti L. A. v K. J. M., sa od počiatku realizoval veľmi nepravidelne a stará matka nikdy nevyužila stretávanie v takom rozsahu, ako bolo upravené. Uviedla, že do roku 2022 stretávanie prebiehalo v jej prítomnosti a následne už bez jej prítomnosti. Poukázala na to, že už v roku 2023 začalo dochádzať k situáciám, kedy stará matka náhradnú matku výslovne oklamala, kde sa bude s maloletým nachádzať a kedy ho vráti; viackrát ho vrátila v nedohodnutom čase, raz dokonca ostrihaného dohola s telefónom v ruke, nerešpektujúc jej názor, že na jeho vek je ešte priskoro mať mobilný telefón. Taktiež namietala, že stará matka pravidelne napriek jej nesúhlasu odviezla maloletého do E. F.; nerešpektovala jej žiadosti na vzájomné dohody, podrývala jej autoritu, opakovane vzala maloletého k sebe domov bez jej vedomia.

Taktiež uviedla, že od stretnutia so starou matkou dňa 21.10.2023 maloletý začal rozprávať, ako stará matka o nej škaredo hovorí, účelovo mu podsúva informácie tak, aby ju vykreslila v zlom svetle, taktiež ju verbálne napadla v prítomnosti maloletého, z ktorej situácie bol tento veľmi zaskočený a následne nechcel so starou matkou ísť a so stykom súhlasil až po jej naliehaní. Poukázala na to, že po tomto stretnutí už maloletý nechcel so starou matkou ani telefonovať ani sa stretnúť, ďalšie dve stretnutia na žiadosť maloletého museli prebehnúť za jej prítomnosti. Osobitne poukázala na stretnutie dňa 09.03.2024, keď chcel maloletý zostať so starou matkou a jej psom sám, pričom stará matka na dohodnuté miesto pred parkom neprišla a náhradná matka ju našla v pohostinstve, kde fajčila cigaretu a bola zjavne pod vplyvom alkoholu (podľa informácie získanej u obsluhy požila 4 giny s tonicom); dokonca maloletý chytil cigaretu do ruky a stará matka si ho s ňou fotila. Považovala za nemysliteľné, aby stará matka vzala maloletého do pohostinstva a za jeho prítomnosti popíjala alkoholické nápoje a fajčila, pretože podľa jej názoru takéto správanie nepriaznivo vplyva na vývoj maloletého a nedáva mu pozitívny a zdravý vzor správania do života ani ho nevedie k slušnému správaniu, naopak.

Považovala za podstatné uviesť, že od roku 2020 do septembra 2024 prebehlo spolu 37 stretnutí, pričom ide o obdobie štyroch rokov, počas ktorých mala stará matka možnosť stretnúť sa s maloletým minimálne 114-krát, t. j. nevyužila ani jednu tretinu z týchto stretnutí, nieto ešte stretnutia nad rámec súdnej úpravy. Vzhľadom k uvedenému rozšírenie styku považovala v príkrom rozpore s najlepším záujmom maloletého. Podľa jej názoru by mal byť styk upravený na takú frekvenciu, v akej sa aj skutočne realizoval.

Nevedela posúdiť, či je bezpečné pre maloletého, aby sa stretával so starou matkou u nej doma aspoň cez víkend, vzhľadom na jej osobné skúsenosti so starou matkou z poslednej doby, ako aj na jej minulosť, kedy bola súdne trestaná za opakovaný trestný čin ublíženia na zdraví. Poukázala na to, že súd prvej inštancie nerozšíril styk s maloletým podľa návrhu starej matky, t. j. s prespatím. Tiež v tomto smere poukázala na vyjadrenia maloletého, ktoré sú v tomto smere nejednoznačné; tento prejavil diskomfort z prítomnosti starej matky i pri šetrení v centre pre deti a rodiny („CDR“), vyhľadával náhradnú matku a so starou matkou nechcel byť osamote, prakticky jej prítomnosť ignoroval a musela ho na stretnutie s ňou motivovať. Vynútený širší styk so starou matkou hodnotila za rozporný s vyjadrenou vôľou maloletého, ktorá by sa mala rešpektovať. Uviedla, že ho podporila vo vzťahu s rodinou i tam, kde to nemá súdom určené, napr. navštívila otca v ÚVTOS Leopoldov a umožňuje im komunikáciu cez Skype, aj kontakt s bratmi. Podľa nej by sa ich vzťah mal rozvíjať vždy postupne.

Pre prípad, že súd bude považovať starú matku za bezpečnú osobu pre maloletého, navrhla stretávanie upraviť každú prvú sobotu v mesiaci v čase od 10. hod. do 17. hod. Podľa náhradnej matky, aj keď súd vo veci vykonal dokazovanie v dostatočnom rozsahu, vec správne právne neposúdil a nevyvodil správny právny záver. Podľa nej záujem maloletého na širšej úprave styku so starou matkou nie je preukázaný a daný. Mala za to, že sú to v prvom rade rodičia, resp. náhradní rodičia, ktorí majú zodpovednosť za výchovu dieťaťa; proti ich zhodnému stanovisku treba rozhodnúť len vtedy, ak by to odôvodňovali skutočne výnimočné okolnosti prípadu, zohľadniac aj okolnosť, že ide o obmedzenie rodičovských práv a povinností. Tiež poukázala na to, že starí rodičia nemajú právny nárok na súdnu úpravu styku s mal. dieťaťom a tento možno upraviť výlučne z dôvodu záujmu dieťaťa. Podľa náhradnej matky nebolo preukázané, že by maloletý starú matku postrádal alebo že by jej neprítomnosť mala negatívny dopad na jeho celkový vývoj. V záujme maloletého je podľa jej názoru väzby s biologickými príbuznými nadväzovať dobrovoľne, ak existujú vzájomné vzťahy a pozitívne citové väzby.

Vzhľadom k tomu navrhla napadnutý rozsudok zrušiť a vec vrátiť prvostupňovému súdu na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

5. Otec vo vyjadrení k odvolaniu považoval námietky voči starej matke za umelo vykonštruované s tým, že táto je nespravodlivo osočovaná, aj keď sa snaží robiť pre maloletého maximum, a to napriek jej pokročilému veku a zdravotným ťažkostiam. Poukázal na to, že pri návštevách maloletého mu priniesie všetko, čo si povie a potrebuje a teda uľahčuje finančnej situácii náhradnej matky. Podľa otca by si náhradná matka mala uvedomiť, že rodina je prvoradá a nemala by manipulovať maloletého a oddeľovať ho od jeho biologickej rodiny.

Navrhol rozsudok potvrdiť.

6. Stará matka sa k odvolaniu vyjadrila v tom smere, že stretnutia maloletého so starou matkou sa skutočne nerealizovali v rozsahu a za podmienok stanovených posledným rozhodnutím súdu prvej inštancie, ale cca jedenkrát mesačne v dĺžke 3 - 4 hodiny bez prítomnosti náhradnej matky. Poukázala na to, že stará matka podľa pôvodného rozhodnutia musí na každé stretnutie cestovať autobusom a vlakom a s maloletým trávi čas na ihriskách alebo v cukrárni, čo je pre ňu časovo a finančne náročné; z tohto dôvodu sa osobné stretnutia neuskutočňovali častejšie, avšak bola v kontakte s maloletým cez mobilný telefón. Toto bol aj dôvod, pre ktorý žiadala stará matka zmenu úpravy styku, aby mohla stráviť s maloletým viac času aj vo svojej domácnosti a mať tak menšie výdavky a stráviť čas s maloletým kvalitne.

Svoje údajné nevhodné správanie poprela, poukazujúc na to, že do podania návrhu náhradná matka nechávala maloletého so starou matkou bez svojej prítomnosti, preto jej tvrdenia považovala ako účelové.

Uviedla, že o stretávanie s maloletým má záujem, v tomto smere oslovila aj Centrum právnej pomoci. Tvrdila, že s cestovaním mala finančné výdavky, akceptuje aj stretávanie bez prespania s cieľom prehlbovania spoločného vzťahu. Podľa starej matky náhradná matka neuviedla, v čom konkrétne by mala zmena úpravy styku byť v rozpore so záujmami maloletého, nakoľko rozšírený styk môže byť len v jeho záujme, keďže to prehĺbuje väzby s biologickou rodinou. Podľa starej matky z vykonaného dokazovania vyplynulo, že má vytvorené vhodné podmienky na zmenu úpravy styku, jej zdravotný stav toto umožňuje a pre maloletého predstavuje prínos, a nie hrozbu. Navyše predmetnou zmenou úpravy styku sa náhradná matka môže podieľať na prehľbovaní väzieb maloletého so starou matkou, keďže je povinná ho odovzdávať v mieste bydliska starej matky.

Navrhla rozsudok ako vecne správny potvrdiť.

7. Náhradná matka v odvolacej replike k vyjadreniu otca uviedla, že tento nebol prítomný pri daných situáciách; sám rešpektoval, pokiaľ náhradná matka nechcela mať spoločnú návštevu v ÚVTOS v Leopoldove so starou matkou.

Poukázala na to, že nevhodné správanie starej matky začalo koncom leta 2023, kedy náhradnú matku oklamala o mieste pobytu maloletého a nevrátila ho v dohodnutom čase, čo sa následne stalo opakované a bolo riešené cestou kolízneho opatrovníka. Do stretnutia so sociálnou kuratelou sa stal ešte jeden vážny incident koncom októbra 2023, z ktorého existuje aj písomný záznam, pričom stará matka si podala žiadosť o rozšírenie kontaktu v januári 2024. Tvrdenia tak starej matky ako i otca preto hodnotila ako účelové.

K tvrdeniam starej matky o časovej a finančnej náročnosti pôvodnej úpravy styku uviedla, že podľa jej vedomostí je táto na dôchodku, môže si teda čas vyčleniť bez väčších obmedzení, na stretnutia chodí vlakom, resp. autobusom, pričom ako seniorka spĺňa kritéria pre bezplatnú prepravu. Uviedla, že v prípade nepriaznivého počasia jej viackrát navrhla návštevu interiérových ihrísk v I., čo však vždy

odmietla. Taktiež poukázala na to, že stará matka má v K. sestru, u ktorej viackrát boli na návšteve aj s maloletým v domácnosti.

Vo vzťahu k bezpečnosti kontaktu uviedla, že nemá možnosť posúdiť okolnosti, za ktorých bola stará matka v minulosti opakovane súdne trestaná pre ublíženie na zdraví, ale túto možnosť mal súd prvej inštancie, ktorý za to preberá tým pádom aj zodpovednosť.

Napadla frekvenciu stretnutí vzhľadom ani na dosiaľ nevyužívaný rozsah, pričom k podaniu repliky (12.11.2024) stará matka využila styk osemkrát a ešte bola s maloletým na intervencii v CDR a na návšteve otca. Uviedla, že rozumie požiadavke starej matky o styk v jej domácom prostredí, avšak podľa jej názoru vec by sa mala posúdiť z hľadiska adaptácie, čo je vhodné pre maloletého, a nie pre starú matku.

8. Krajský súd, ako súd odvolací (§ 34 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok, ďalej len „CSP“, v spojení s § 3 ods. 5 písm. a/ CMP), preskúmal vec v intenciách ust. § 65 a § 66 CMP a následne postupom bez nariadenia odvolacieho pojednávania podľa § 385 ods. 1 CSP a contrario v spojení s § 2 ods. 1 CMP rozsudok prvostupňového súdu podľa ust. § 389 ods. 1 písm. b/ a c/ CSP zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie a nové rozhodnutie (ust. § 391 ods. 1 CSP).

9. V prejednávanej veci je predmetom konania zmena úpravy styku maloletého s jeho starou matkou zo strany otca. Z obsahu spisu vyplýva, že naposledy bol tento upravený rozsudkom Okresného súdu Považská Bystrica č. k. 7P/72/2019 - 36 zo dňa 26.02.2020, a to v rozsahu piatok v párnom týždni v čase od 10. hod. do 12. hod. za prítomnosti náhradnej matky v priestoroch Interiérového zariadenia pre deti L. A. v K. J. M..

Úlohou odvolacieho súdu bolo posúdiť, či prvostupňový súd riadnym spôsobom zistil skutočnosti rozhodné pre zmenu úpravy styku starej matky s maloletým, čo bolo predmetom odvolania náhradnej matky, resp. či v týchto smeroch pochybil tak, ako to náhradná matka tvrdila.

10. Odvolací súd vo vzťahu k svojim nasledujúcim záverom považuje za podstatné primárne uviesť, že odôvodnenie písomného vyhotovenia rozhodnutia musí obsahovať výklad opodstatnenosti, pravdivosti, zákonnosti a spravodlivosti výroku rozhodnutia. Účelom odôvodnenia je preukázať správnosť výroku a odôvodnenia súčasne. Súd sa v odôvodnení rozhodnutia musí vysporiadať so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami, jeho myšlienkový postup musí byť dostatočne vysvetlený nielen s poukazom na všetky skutočnosti zistené vykonaným dokazovaním, ale tiež s poukazom na právne závery, ktoré prijal. Niet v ňom miesta pre dohady a domnienky. Zákonom požadované riadne a presvedčivé odôvodnenie písomnej formy rozhodnutia súdu je nielen formálnou požiadavkou, ktorou sa má zamedziť vydaniu obsahovo nezdôvodnených, nepresvedčivých alebo nezrozumiteľných rozhodnutí, ale má byť v prvom rade prameňom poznania úvah súdu tak v otázke zisťovania skutkového stavu veci ako aj v právnom posúdení veci. Inak povedané, účelom odôvodnenia rozhodnutia je predovšetkým preukázať jeho správnosť a odôvodnenie súčasne musí byť i prostriedkom kontroly správnosti postupu súdu pri vydávaní rozhodnutí, t. j. musí byť preskúmateľné.

11. Odvolací súd len nad rámec uvádza, že najdôležitejšou súčasťou odôvodnenia akéhokoľvek rozsudku je tzv. právna veta, t. j. právny názor konajúceho súdu, ktorý odôvodňuje výrok, korešponduje s výrokom a umožňuje každému pochopiť, prečo konajúci súd vo veci rozhodol tak, ako rozhodol. Pri rozhodovaní o odvolaní preto odvolací súd v prvom rade zisťuje to, či odôvodnenie preskúmaného rozhodnutia prvostupňového súdu obsahuje dostatok dôvodov a je zrozumiteľné vo vzťahu ku všetkým preskúmaným výrokom daného rozhodnutia.

12. Z ustálenej judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (ESLP) pritom vyplýva, že právo na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia patrí medzi základné zásady spravodlivého súdneho procesu. Judikatúra ESLP však nevyžaduje, aby na každý argument strany, aj na taký, ktorý je pre rozhodnutie bezvýznamný, bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia. Ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (Van de Hurk v. Holandsko, Ruiz Torija c. Španielsko z 9.12.1994, séria A, č. 303-A, s.12, § 29, Hiro Balani c. Španielsko z 9.12.1994, séria A, č. 303-B, Georgiadis c. Grécko z 29.5.1997, Higgins c. Francúzsko z 19.2.1998). Rovnako Ústavný súd Slovenskej republiky v zhode s rozhodovacou praxou ESLP stabilne judikuje, že povinnosť súdu odôvodniť svoje rozhodnutie neznamena automaticky povinnosť poskytnúť podrobnú odpoveď na každý nastolený argument. Preto odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto

aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (napr. II. ÚS 44/03, III. ÚS 209/04, I. ÚS 117/05, III. ÚS 191/2013).

13. Odvolací súd po preskúmaní argumentácie náhradnej matky musel konštatovať dôvodnosť ňou podaného odvolania, nakoľko vyhodnotil odôvodnenie napadnutého rozsudku ako nedostatočné, nedávajúce odpoveď na podstatné a relevantné námietky, ktoré náhradná matka v konaní vzniesla (napr. už vo svojom vyjadrení k úprave styku na č. I. 17). Podľa názoru odvolacieho súdu sa súd prvej inštancie s námietkami náhradnej matky (ktoré sú v podstate totožné s tými, ktoré vzniesla v odvolaní) v napadnutom rozhodnutí vôbec nevysporiadal, a z tohto dôvodu je nepreskúmateľné pre nedostatok dôvodov.

14. Čo sa týka rozsahu úpravy styku starej matky s maloletým, prvostupňový súd v tomto smere neuviedol podrobnejšie odôvodnenie, ktoré by umožňovalo ním uvedené závery v tejto rovine podriaďiť odvolaciemu prieskumu. Aj keď možno považovať za akceptovateľný záver, podľa ktorého nezanedbateľné miesto vo vývoji maloletých detí majú aj starí rodičia, vhodnosť rozširovania styku do budúcnosti je potrebné aplikovať v konkrétnostiach prejednávanej veci. Nemožno považovať za správny postup, ak súd prvej inštancie bez ďalšieho tieto všeobecné závery len prevezme, bez toho, aby sa zaoberal tým, či je vzhľadom na okolnosti danej veci skutočne v záujme maloletého styk so starou matkou rozšíriť.

15. Prvostupňový súd sa totiž nevysporiadal s námietkou náhradnej matky, podľa ktorej stará matka nevyužívala právo styku v celom rozsahu, ako jej dovedty patrilo na základe predchádzajúceho rozhodnutia, resp. neskúmal, či nie je takýto rozsah styku pre maloleté dieťa (resp. aj pre náhradnú matku) zaťažujúci. Uvedené námietky pritom náhradná matka vzniesla už vo svojom vyjadrení zo dňa 06.03.2024 (č. I. 17). Nemožno považovať voči náhradnej matke a maloletému za spravodlivé ukladanie povinnosti pripraviť sa na styk za účelom naplnenia „ideálneho rozsahu styku“ podľa všeobecných záverov bez prihliadnutia ku konkrétnym skutkovým okolnostiam prejednávanej veci, t. j. v akom rozsahu stará matka právo styku skutočne využívala a či upravený styk reflektuje aj na potreby mal. dieťaťa.

16. Taktiež v rozhodnutí absentuje záver, či stará matka je alebo nie je pre dieťa bezpečnou osobou v tom zmysle, či nepredstavuje pre dieťa hrozbu, a to jednak vzhľadom na jej odsúdenia v minulosti pre úmyselný trestný čin, ako aj vo vzťahu k užívaniu alkoholu, ktorú okolnosť namietala náhradná matka. Súd prvej inštancie v tomto smere ani nevykonal dostatočné dokazovanie za účelom zistenia charakteru starej matky, ako ani to, či nejde o osobu závislú od alkoholu (keďže jej v minulosti bola nariadená ochranná liečba protialkoholická), prípadne či abstínuje a navštevuje v tejto súvislosti odborného lekára, čím bol naplnený aj odvolací dôvod podľa § 62 ods. 1 CMP.

17. Pre úplnosť odvolací súd podotýka, že súd prvej inštancie nesprávnym spôsobom upravil aj povinnosť náhradnej matky zabezpečiť odovzdanie mal. dieťaťa na styk v mieste bydliska starej matky, t. j. na úkor jej času a na jej trovy. Odvolací súd má za to, že na takýto postup neexistuje zákonný podklad; takúto povinnosť nie je možné náhradnému rodičovi uložiť, poľažme len za mimoriadnych okolností, čo nebolo v prejednávanej veci naplnené. Takýto postup je prípustný len v prípade rodičov, ktorí majú rovnocenné rodičovské práva a povinnosti, a aj to iba v prípade, ak existujú okolnosti hodné osobitného zreteľa (napr. pri odsťahovaní jedného rodiča na veľkú vzdialenosť z pôvodného bydliska, čo môže byť podmienkou udelenia súhlasu druhého rodiča so zmenou pobytu dieťaťa). V prejednávanej veci, keď starostlivosť o dieťa už niekoľko rokov vykonáva náhradný rodič - osoba, ktorá nemá ani rodinné väzby k maloletému, venuje dieťaťu čas, energiu a túto starostlivosť vykonáva riadne, je uloženie takejto povinnosti nesprávne a aj nespravodlivé.

V prvom rade je to stará matka, v prípade ak má záujem na stretávaní s maloletým, ktorá by mala znášať diskomfort spojený s úpravou styku tak z časového hľadiska, ako aj z ekonomického hľadiska. Argumentácia súdu prvej inštancie, podľa ktorej sa prihliadlo k tomu, že stará matka za maloletým dochádza vlakom, resp. autobusom s prestupmi, neobstojí; tieto okolnosti idú len na jej vrub. Podľa odvolacieho súdu náhradná matka správne namietala, že stará matka ako dôchodkyňa by mohla mať dostatok času si záležitosti zariadiť tak, aby sa stretávania mohla zúčastniť, pričom vzhľadom na úľavy z cestovného by ju toto nemalo ani finančne zaťažovať. Aj keby to tak nebolo, nemožno tieto náklady prenášať na náhradu/úkor náhradnej matky, čo odvolací súd zdôrazňuje.

18. Podľa § 389 ods. 1 CSP, odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie zruší, len ak

písm. b) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, ak tento nedostatok nemožno napraviť v konaní pred odvolacím súdom.

písm. c) súd prvej inštancie v dôsledku nesprávneho právneho posúdenia veci nevykonal navrhované dôkazy, ak nie je účelné doplniť dokazovanie odvolacím súdom.

19. Odvolací súd k ozrejmieniu, čo je potrebné vnímať pod odňatím možnosti konať pred súdom uvádza, že „Odňatím možnosti konať sa v zmysle uvedeného ustanovenia rozumie taký závadný procesný postup súdu, ktorým sa účastníkovi znemožní realizácia tých jeho procesných práv, ktoré mu Občiansky súdny poriadok priznáva za účelom ochrany jeho práv a právom chránených záujmov. Predmetnému dôvodu dovolania sú vlastné tri pojmové znaky: 1/ odňatie možnosti konať pred súdom, 2/ to, že k odňatiu možnosti konať došlo v dôsledku postupu súdu, 3/ možnosť konať pred súdom sa odňala účastníkovi konania. Vzhľadom k tej skutočnosti, že zákon bližšie v žiadnom zo svojich ustanovení pojem odňatie možnosti konať pred súdom nešpecifikuje, pod odňatím možnosti konať pred súdom je potrebné vo všeobecnosti rozumieť taký postup súdu, ktorý znemožňuje účastníkovi konania realizáciu procesných práv a právom chránených záujmov, priznaných mu Občianskym súdnym poriadkom na zabezpečenie svojich práv a oprávnených záujmov.“ (uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5 Cdo 286/2012 zo dňa 07. marca 2013).

20. Pod porušením práva na spravodlivý proces treba teda rozumieť taký závadný procesný postup súdu, ktorým účastníkovi v konaní znemožní realizáciu jeho procesných práv, priznaných mu v konaní. O naplnenie tohto odvolacieho dôvodu ide vždy aj vtedy, ak je rozhodnutie súdu nepreskúmateľné pre nedostatok dôvodov, čo má za následok jeho nepresvedčivosť.

21. Riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia ako súčasť základného práva na súdnu a inú právnu ochranu vyžaduje, aby sa súd jasným, právne korektným a zrozumiteľným spôsobom vyrovnal so všetkými skutkovými a právnymi skutočnosťami, ktoré sú pre jeho rozhodnutie vo veci podstatné a právne významné (Nález Ústavného súdu SR, sp. zn. I. ÚS 236/06). Odôvodnenie má obsahovať dostatok dôvodov a ich uvedenie má byť zrozumiteľné. Nedostatok odôvodnenia v podstatných súvislostiach možno vo všeobecnosti posúdiť ako odňatie možnosti účastníkovi konať pred súdom, a to v tom smere, že v odvolaní nemôže podľa § 363 CSP uviesť a namietať konkrétne nesprávny postup alebo právny názor súdu prvej inštancie, ak tento čiastočne alebo úplne absentuje.

22. V danom prípade podľa odvolacieho súdu došlo k naplneniu odvolacieho dôvodu podľa § 365 ods. 1 písm. b) a h) CSP v spojení s § 2 ods. 1 CMP, keď súd prvej inštancie nevyhodnotením vyššie ozrejmených skutočností privodil nedostatočnosť odôvodnenia napadnutého rozsudku, ktorá sa premietla do predčasnosti prijatých právnych a skutkových záverov, ktoré na seba viazali dôsledok odňatia možnosti konať pred súdom, pričom jeho rozhodnutie vychádza aj z nesprávneho právneho posúdenia veci. V tejto súvislosti tiež neúplne zistil skutočný stav veci, čím došlo k naplneniu odvolacieho dôvodu podľa § 62 ods. 1 CMP. V dôsledku tohto potom odvolací súd podľa § 389 ods. 1 písm. b) a c) CSP v spojení s § 2 ods. 1 CMP napadnutý rozsudok zrušil a podľa § 391 ods. 1 CSP v spojení s § 2 ods. 1 CMP vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

23. Podľa § 391 ods. 2 a 3 CSP, ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie je viazaný právnym názorom odvolacieho súdu. Ak odvolací súd zruší rozhodnutie súdu prvej inštancie a vráti mu vec na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, je povinný v odôvodnení rozhodnutia uviesť aj to, ako má súd prvej inštancie vo veci ďalej postupovať.

24. Vzhľadom na zrušenie napadnutého rozsudku odvolací súd pristúpil podľa § 391 ods. 1 CSP k vráteniu veci na ďalšie konanie a nové rozhodnutie. V ďalšom konaní súd prvej inštancie vec znovu prejedná a doplní dokazovanie v tom smere, či stará matka predstavuje hrozbu/nebezpečenstvo pre maloletého, a to vzhľadom na jej trestnoprávnu minulosť, ako aj na potenciálnu závislosť od alkoholu, v ktorom smere skutkový stav aj doplní.

Povinnosťou súdu prvej inštancie bude riadne sa vysporiadať s otázkou bezpečnosti osoby starej matky pre maloletého, nakoľko zabezpečenie odpisu z registra trestov (č. I. 26) Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky je v tomto smere nedostačujúce, a to najmä s poukazom na tri odsúdenia starej matky, pre ktoré jej bol uložený trest odňatia slobody na desať rokov v II. nápravno- výchovnej skupine

(keď po podmienenom prepustení bol jej nariadený aj výkon zvyšku trestu), resp. na štyri roky v ústave na výkon trestu so stredným stupňom stráženia s uložením aj protialkoholického ochranného liečenia. Prvostupňový súd by sa mal bližšie zaoberať osobnosťou starej matky, minimálne cestou zabezpečenia rozhodnutí z týchto trestných vecí, aby sa zvažila závažnosť jej konania z pohľadu ohrozenia maloletého (t. j. o aké skutky išlo, či boli spáchané pod vplyvom alkoholu, aké bolo hodnotenie osobnosti starej matky v tomto konaní, a pod.).

Súčasne vzhľadom na námietky náhradnej matky je potrebné aj overiť, či nedochádza zo strany starej matky k zneužívaniu alkoholických nápojov (napr. vyšetrením odborného lekára - psychiatra, či dodržiava abstinenciu a pod.), prípadne aj v tomto smere následne rozsah styku upraviť tak, aby nedošlo k ohrozeniu maloletého.

25. Súd prvej inštancie následne posúdi, či pri súčasnej aplikácii čl. 5 Zákona o rodine sú splnené podmienky pre rozšírenie styku starej matky s maloletým podľa § 25 ods. 5 Zákona o rodine; v tomto smere nové rozhodnutie riadne odôvodní. Opätovne rozhodne aj o náhrade trov prvostupňového konania a v zmysle § 396 ods. 3 CSP v spojení s § 2 ods. 1 CMP rozhodne aj o trovách tohto odvolacieho konania.

26. Odvolací súd k svojmu rozhodnutiu, ktorým zrušil rozhodnutie súdu prvej inštancie, považuje pre úplnosť za podstatné uviesť, že rozsah - miera, časová a procesná náročnosť dokazovania, ktoré je potrebné vykonať prvostupňovým súdom, s poukazom na vyššie uvedené závery odvolacieho súdu, pre rozhodnutie vo veci výrazne presahuje rámec účelu odvolacieho konania. Uvedený postup odvolacieho súdu preto nebol v rozpore ani s rozhodnutím Ústavného súdu SR sp. zn. III. ÚS 161/2023 zo dňa 12. októbra 2023.

27. Na okraj odvolací súd dodáva, že mu neunikla námietka otca, ktorou apeloval na náhradnú matku, aby si uvedomila prvoradosť rodiny pre potreby maloletého. Takáto výčitka otcovi neprináleží vzhľadom na okolnosti prípadu, keď on sám je vo výkone trestu odňatia slobody pre obzvlášť závažný zločin nedovolenej výroby omamných a psychotropných látok, jedov a prekurzorov, v dôsledku ktorého trestu nie je schopný zabezpečiť starostlivosť o maloletého. Teda je to v prvom rade jeho zodpovednosť, ako aj zodpovednosť matky maloletého, že dieťa nevyrastá v prirodzenom rodinnom prostredí.

28. Toto rozhodnutie bolo prijaté hlasovaním v pomere hlasov 3 (za) : 0 (proti).

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu, na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP). Rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže dovolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 430 CSP). V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).